

Tokelau

MINISTRY OF EDUCATION

Te Tāhuhu o te Mātauranga

TŪHAGA MO TE ATUNUKU i te tuhituhi ma te nūmela

He ā te tūlaga o te lelei e i ei
ai taku tamaiti i te ākoga?

He ā nā Tūhaga mo te Atunuku (National Standards)?

E kāmata mai i te 2010, ko ākoga uma e i ei ia tamaiti Years 1–8, ka fakaaogā e ki lātou nā National Standards i te faitau, tuhituhi ma te nūmela.

Ko nā tūhaga kua fatufatu e te Ministry of Education ma nā tino kua i ei te tomai i nā matākupu iēnei. Ko nā tūhaga e fakamatala ai pe ni ā nā mea e fakamoemoe ke mafai ke fai e nā tamaiti ko te lātou gagana ko te Igilihi, i te faitau, tuhituhi ma te nūmela i nā Years 1–8.

Kāfai te Igilihi e hē ko te gagana muamua ia a tau tamaiti

Kāfai ko tau tamaiti fatoā akoako i te Igilihi, e ono fai he tonu a te ākoga e talafeagai atu, ke lipoti atu ki a te koe ma fakaaogā ai te English Language Learning Progressions mo nā tauhaga muamua e lua pe tolu.

Ka fakailoa atu e te ākoga te tūlaga fano ki mua o nā akoakoga a tau tamaiti e tuha ai ma nā Tūhaga mo te Atunuku (National Standards) i nā matākupu ko te Faitau, Tuhituhi ma te Nūmela. E ono oi fakailoa atu foki e te ākoga te tūlaga fano ki mua i te akoakoga i te Igilihi (he gagana fakaopoopo), i te fakaaogā e kilātou o te English Language Learning Progressions (Nā Tūlaga Fano ki Mua i te Akoakoga i te Igilihi).

Ko nā tūlaga fano ki mua e fakamatala ai nā fakamoemoega ki te tūlaga e tatau ke lakafia e nā tamaiti e fou i te akoakoga i te Igilihi, e tuha ai ma te faitau, tuhituhi, tautala ma te fakalogo, E fehoahoani uma ki te faiākoga o tau tamaiti, ki te faiga o he polokalame e talafegai ki te akoakoga o tau tamaiti i te Igilihi.

He ā te kua fakatino ai nā mea iēnei?

Ko nā tūhaga e maua ai e nā faiākoga, tau tama ma koe, he mālamalama ki te tūlaga lelei kua iei ai tau tamaiti i te faitau, tuhituhi ma te nūmela, ma pe he ā tētahi ana mea e tatau ke fai e tuha ai ma ana akoakoga.

Ko te lelei i te faitau, tuhituhi ma te nūmela ka maua ai e tau tamaiti te tomāi ma te mālamalama e manakomia e ia nei. Ko te galue i te lēvolo o te tūhaga pe i luga atu foki i nā tauhaga 1-8, ko tona uiga kua holotonu tau tamaiti ke uma ana ākoga tūlagalua ma he tuhi pāhi aogā – NCEA level 2 pe hētahi tuhi vērā.

Ko nā tūhaga o te faitau, tuhituhi ma te nūmela e fakaaogā e faiākoga ke:

- peleni ma akoako na mea e manakomia e tau tamaiti i te faitau, tuhituhi ma te nūmela e aofia ai nā matākupu uma o te kalikulama
- fuafua ai pe vēhea te tūlaga lelei e i ei tau tamaiti i ana akoakoga
- fuafua nā hitepu akoako a tau tamaiti ka hohoko mai ma fakavae ni hini mo nā akoakoga, e fai fakatahi ma koe ma tau tamaiti
- līpoti manino fakalua i te tauhaga kia te koe e uiga ki te tūlaga fano ki mua o tau tama ma nā mea kua fakatino e tuha ai ma nā tūhaga.

E i ei he hukega fokotahi a te atunuku?

Hēai.

E vēhea oi iloa e te faiākoga oi fuafua te tūlaga lelei e iei ai tau tamaiti i ana akoakoga?

Ka fakaaogā pea lava e te faiākoga nā auala kehekehe ke iloa ai pe vēhea te tūlaga lelei o tau tamaiti i te faitau, tuhituhi ma te nūmela. Ko te mea tēnei e aofia ai te:

- faiga o ni hukega/iloiloga fuafua kehekehe
- kikila ki nā gāluega a tau tama i loto o te potu ākoga
- faitatala ma tau tamaiti e uiga ki ana akoakoga
- iloilo fuafua e tau tamaiti o ana lava gāluega, ma e fakatau iloilo fuafua e iētahi tamaiti nā gāluega a iētahi.

Ko iētahi tamaiti e manakomia e ki lātou ni taimi fakaopopo ma ni fehoahoani ke gālulue ai āgai ki nā tūhaga kua fuafuagia. Ka galue fakatahi te faiākoga ma koe ma tau tamaiti ke fehoahoani ki tau tamaiti ke fakataunuku iētahi ana hini tau akoakoga.

Te gālulue fakatahi ma te faiākoga o tau tamaiti

Ko koe e i ei tō hao i te akoakoga o tau tamaiti.

Ko te maua o he hokotaga lelei ma te faiākoga o tau tamaiti, te manino pe vēhea te tūlaga lelei e i ei tau tama, ma te gālulue fakatahi ke lagolago ki ana akoakoga, ka fehoahoani ke fai ai e ia te mea e hili te lelei e ia mafaia.

Fehili e mafai ke fehili ai koe ki te faiākoga

- He ā te tūlaga lelei e iei ai taku tamaiti?
- Ni ā nā mea e lelei ai?
- Ni a nā mea e manakomia ai e ia he fehoahoani?
- Ni ā nā mea ka hohoko ki ei i ana akoakoga?
- Ni ā nā mea e fia iloa e koe e uiga ki tau tamaiti ke fehoahoani ki te ia i loto o te potu ākoga?
- E fehoahoani vēhea te ākoga ki taku tamaiti?
- He ā ta āku e mafai ke fai ke fehoahoani ai ki taku tamaiti oi hukehuke i te kāiga?
- He ā te auala e hili te lelei ke maua ai pea he hokotaga e uiga ki te tūlaga e iei ai nā akoakoga a taku tamaiti?

E fia maua e koe ni iētahi fakamatalaga e uiga ki te National Standards pe ko te līpotiga?

- Faitala ki te faiākoga o tau tamaiti
- Ahiahi ki te Ministry of Education parent website ma kiliki te National Standards link – **www.minedu.govt.nz/Parents**
Ko te site e aofia ai foki nā fakamatalaga e uiga ki te:
  - akoakoga o te Igilihi e ve ko he gagana tona lua
  - tamaiti e i ei nā fakafitāuli i nā mea tau akoakoga
- Faitau e uiga ki nā tūhaga – **www.nzcurriculum.tki.org.nz/National-Standards**

Copies of this leaflet (item number 700092) are free to order from **www.thechair.minedu.govt.nz** or by email: **orders@thechair.minedu.govt.nz**

The leaflet is also available in: Afrikaans (700091), Arabic (700090), Chinese (700088), Cook Islands Māori (700089), Dari (700086), English (700012), French (700087), Hindi (700084), Korean (700085), Niue (700094), Samoan (700082), Somali (700083), Tagalog (700081), Thai (700095), Tongan (700093).